THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., R.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
WINNIPEG — MANITOBA
Established 1910 Phones: 55 409—52 213

דער דערפאָלג פונם ת״ת קאמפיין

דער חשבון פארעפנטלאכט אין "דאס אידישע וואָרט" לעצטן פרייטאג, צייגט, אז דער קאמפיין פארן אויסלייזונג פאנד פון דער תלמוד תורה האט פולשטענדיק דערגרייכט זיין ציל, — די דרייגנדיק־סטע חובות זיינען באצאלט געווארן, און די אינסטיטוציע איז אזוי געראטעוועט געווארן פון באלדיקער געפאר פון ליקווידאציע.

די מוטיר פונם קאמפיין און אלע וואס האבן זיי דירעקט אדער אומדירעקט געשטיצט, קאנען זיך באמת גראטולירן מיט זייער איפ־טו, וואס איז אונטער די איצטיקע שווערע עקאנאמישע באדינגונגען שיר נים א הערא־אישער. זיי טאר אבער אויף איין מאמענט נים מאכן דעם מעות, אז איצט קאנען זיי שוין רוען אויף זייערע לארבער־קראנצן.

מיר ווילן זיי דערמאנען, אז עס זיינען שוין געווען ציימן, ווען די תלמוד תורה האט אויסגעזעען צו זיין נים אין קיין ווייניקער גר־זיכערמער עקאנאמישער פאזיציע, ווי זי איז איצט. זי איז שוין נים איינמאל "ארויסגעראטעוועט געווארן" פון געפערלאכע לאגעס, און עס האט אויסגעזעען, אז זי איז שוין באפעסטיקט אויף שטענדיק.

אבער אט די זיכערקייט האט לאנג נים אנגעהאלטן. עס האט געזומען נים לאנג, און די תלמוד תורה האט זיך ווידער פארפלאנ־טערט אין א נעץ פון חובות, און א נייער קריזיס איז געקומען.

מיר רעכענען דערפאר פאר אונזער חוב צו ווארענען די תלמוד תורה מוער אז נסים פאסירן נים אלעמאל, און אז ס׳איז דא א גרעניץ אפילו צו דער ברייטהארציקיין אין אפעריוויליקיים פון וויניפעגער איך. מען קאן נים זיין דערפאר זיכער, אז נאך אזא קריזיס זאל נים פירן צו קיין ערנסטע רעזולטאטן פאר דער אינסטיטוציע.

די ארבעט איז אזוי אפגעטאן געווארן בלויז אויף האלב. די תלמוד תורה איז ארויס פונם קריזיס, אבער איצט הויבט זיך ערשט אן די ארבעט אויסצומיידן ענלאכע קריזיסן אין דער צוקונפט.

דאס הייסט, אז אלע אנשטריינגונגען מוזן געמאכט ווערן צו באלאנסירן דעם בודזשעט פון דער אינסטיטוציע. אבער אזוי ווי שניי־דען ווייטער אויסגאבן וואלט געמיינט שניידן דעם סטאנדארד פון די לימודים אין דעם מינימאלסטן לעבנס־שטייגער פון די לערער, מוז די באלאנסירונג ניכער פון אלץ דערגרייכט ווערן אויפן חשבון פון פאר־גרעסערטע הכנסות, הויפטזאכלאך פון שכר־לימוד.

מיר שטעלן זיך פאר, אז די תלמוד תורה מוער באגרייפן אליין אויך גאנץ גוט די לאגע אין טוען אלץ וואס זיי קאנען אויסצומיידן א נייעם קריזיס. מיר גלייבן אבער, אז עס שאדט נים צו דערמאנען און צו דערמויקן זיי, און אגב מאכן אויך קלאר די לאגע צו אלע שטיצער פון דער ת״ת, וואס זיינען נים דירעקט אין דער ארבעט, זיי זאלן געדיינקען זייערע פליכטן.

דער סטודענטן געזעץ אין עסטרייך

מיר וואלטן נים געהאט אויסצוזאגן קיין וועלכן ס׳איז געזעץ וואס אנערקענט די אידן פאר א באזונדער נאציאנאליטעט, אויב דער־מיט איז אויך פארבונדן די אנערקענונג פון אידישע נאציאנאלע רעכט. מיר זאגן אבער העפטיק פראטעסטירן קיין אזא אנערקענונג, ווען זי איז געצילט צו בארויבן אידן פון ביורגערלאכע רעכט.

אזא סארט אנערקענונג פון דער אידישער נאציאנאליטעט, מיטן צוועק צו באשרייבן די אידישע רעכט, ווערט געגעבן די אידישע סטודענטן אין עסטרייך אין דעם נייעם סטודענטן געזעץ וואס די רע־גירונג זוכט איצט דורכצופירן אינם פארלאמענט. דער געזעץ פאר־טיילט די סטודענטן אין נאציאנאלע גרופן פאר צ׳וועלכן פון מארגאנ־זאציע, אין פארבינדונג מיט דער אוטאנאמיע פון די הויך־שולן, און איז בלי־ספק געצילט צו דעם, אז די ריין־דייטשע גרופע זאל פולשטענ־דיק באהערשן די עסטרייכישע אוניווערסיטעטן.

דאס וואס די אנטיסעמיטישע סטודענטן זיינען עס די וואס פאר־דערן אזוי דרינגענד דעם געזעץ, און דאס וואס ער פאדערט אז אפילו נעשמד־טע אידישע סטודענטן זאלן באלאנגען צו דער אידישער גרו־פע, צייגט קלאר אויף זיין כאראקטער.

די רעגירונג שטיצט שטארק דעם געזעץ פראיעקט, ווייל זי אליין איז דאך שטארק אנטיסעמיטיש. און מערקווירדיק איז איר שטארקסטער ארגומענט לטובת דעם געזעץ: מיט דעם געזעץ וויל זי אויסמיידן אומרוען אינם אוניווערסיטעט, — ווייל די "נאצי" סטודענטן סטראשען מיט נייע אויסברוכן. אויב דער געזעץ וועט נים דורכגעפירט ווערן.

דאס הייסט, אז די רעגירונג אנערקענט איר הילפלאזיקייט קעגן די אנטיסעמיטישע סטודענטן, און דאס מיינט דאך, אז מארגן קאנען יע־נע קומען מיט פארערונגען פון נומערוס קלאזות אדער גאר נומערוס גו־לום, און די רעגירונג־כדי אנצוהאלטן די ארדענונג אין אוניווערסיטעט, וועט זיי מוזן נאכגעבן.

קיין אנשטענדיקע רעגירונג וואלט נים אויף אזא אופן אנער־קענט איר שוואכקייט און הילפלאזיקייט קעגן א צאל בויאגעס. אין די נאצים, האבן מיר מורא, וועלן זייער גוט פארשטיין די אנצוהערעניש, און וועלן אויסנוצן זיך אין דער צוקונפט מיט אומרוען, כדי צו טערא־ריזירן די רעגירונג און דערגרייכן זייערע צוועקן.

דער רעגירונגס דעפיציט

א דערקלערונג פונם פינאנץ דעפארטמענט פארעפנטלאכט די טעג אין אטאוא, צייגט, אז דאס פינאנציעלע יאר וועט זיך ענדיקן דאס יאר מיט א דעפיציט פון אן ערך הונדערט מיליאן דאלאר — און דערזיינען זיינען נאך נים איינגעשלאסן די אייזנבאן דעפיציטן און לויפנ־דיקע אויסגאבן.

דער חשבון צייגט, אז נים געקוקט אויף דער באדייטנדיקער הע־כערונג פון שטייערן, זיינען די רעגירונגס הכנסות געפאלן, א דאנק דער דעפרעסיע אינם הנדל און דער פארקלענערונג פון די הכנסות פון דער באפעלקערונג בכלל. גלייכצייטיק זיינען אבער די הוצאות געוואקסן, איבערטרעפנדיק פריעריקע אפשאצונגען, באזונדערס אין פארבינדונג מיט דער אוטאנאמיע פון די הויך־שולן, און מיט רעליף פאר ארבעטסלאזע און געליטענע פארמערס.

פאר דער רעגירונג פארבלייבט איצט איין וועג צו דעקן די נייע דעפיציטן: דורך הלוואות. עס איז אבער דא נאטירלאך א גרעב־ניץ, ווי ווייט מען קאן גיין מיט הלוואות. און די רעגירונג וועט מוזן אין דער צוקונפט געפינען מיטלען צו באלאנסירן איר בודזשעט.

דאס וועט מיינען, נאטירלאך, נייע הערכערונגען פון שטייערן, — זייער א שווערע אפעראציע אין אזא שווערער צייט. סיידן די רע־גירונג זאל ארויפלייגן די נייע לאסטן אויף די פלייצעס וואס קאנען זי אמבעסטן טראגן, — און אזעלכע זיינען דא נאך גענוג אין לאנד אפילו אונטער די איצטיקע שווערע באדינגונגען. און די רעגירונג דארף בלויז וועלן דערגרייכן מיט

(ספעצ. פאר "דאס אידישע וואָרט")
פון אונזער כארבינער קארעספאנדענט

פארוואס ניט אידישע אימיגראציע קיין יאפאן

אפיציעלע באגרעניצונגען קעגן אימיגראנטן זיינען ניט פאראן: ס׳איז אבער אוממעגלאך פאר אן איירפייער צו מאכן א לעבן אין יאפאן.

נייציק מיליאן יאפאנעזער מיט א יערלכן צוואוקס פון א מיליאן. הונדערטער טויזנטער יאפאנער לעבן אויף שיפ־לאך. מיט וואס באשעפטיקן זיך אידן אין יאפאן?

דער אידישער ישוב אין יאפאן איז אומבאדייטנד קליין און בלוטלאז. ניט א קיין איין שטאט אין יאפאן, וואו דער צאל אידן זאל דערגרייכן הונ־דערט פאמיליעס, ניט קוקנדיק אויף דעם וואס די איינוואנדערונג אין יאפאן איז אזוי פאקטיש ניט פארבאטן און ניט קוקנדיק וואס אגם שבנ׳ישן כי־נע זיינען פאר די לעצטע יארן אויס־געוואקסן אזעלכע גרויסע אידישע קהלות ווי כארבין, שאנגהאי, טיענצ־זין און א. ווערן די קליינע עטלאכע אידישע קיבוצים אינם לאנד "פונם רויטן מארגן" אלץ מער איינגעראכט און איינגעשרומפן, שטארבן אפ מיט א באנגוויליקן טויט.

פיל אין איראפע און אמעריקע וואונדערלן זיך אודאי וואס יאפאן, וועלכע פארגעסט ביי היינטיקן טאג אזא וויכטיקן ארט אינם פאליטישן וועלט קאנצערט און האט בשכנות אזא באדייטנדן צאל אידן — איז ביי היינטיקן מאמענט פון קריזיס אין אויוואנדערונגס לענדער אזוי ריין פון אידן, נאר דער ענטפער איז א קורצער: יאפאן איז ריין נים נאר פון אידן נאר בכלל פון אייראפעער. אינם 90 מיליאנקן יאפאן דערגרייכט דער צאל אייראפייער ניט שער ווי עטלאכע טויזנט נפשות, און דעם גייען אריין די אלע באאמטע פון די אויסלענדישע דיפלאמאטישע פארשטיי ערשאפטן לאנדסלאטן מיט מיטיעס, אינ־סטרוקטארן פון פארשיידענע לענ־אנ־שטאלטן און דעפארטאמענטן, פארר־שטייער און פארטרעטער פון פארשיי־דענע האנדלס הייזער, און א. ו. ו. יאפאן, דאס קלאסישע לאנד פון מיני־אטורע גערטנדלאך און הייזלאך, פון גיישעס און לעבעדיקע "בריזאנטע־מעס", טעמפלען און געבעטן אויפן, שוין דורך אלע דעמאלטיגע אויפגעלייגטע אויפגעלייגטע אויפגעלייגט